Veiledning til allemannsretten og friluftsloven

Grunneiers samtykke 2

Når er grunneiers samtykke nødvendig? 2

Ferdselsrettspørsmål 2

Hva menes med «privat sone» rundt hus, hytte og gårdstun? 2

Har allmennheten ferdselsrett på privat brygge? 3

Er det ferdselsrett på private veier? 3

Er det en allemannsrett å kjøre motorkjøretøy på privat vei? 3

Ferdsel med motorkjøretøy er i utgangspunktet tillatt på privat vei i utmark. Grunneier kan likevel nekte ferdsel med motorkjøretøy og har rett til å sette opp skilt som forbyr ferdsel med bil eller annet kjøretøy på privat vei. Grunneier kan også sperre veien med bom. En mellomløsning er å tillate motorferdsel mot betaling av avgift – bomvei. Bomveier reguleres i vegloven. 3

Hva sier forarbeidene om innholdet i ny § 3a om ferdsel til fots på sti og vei i innmark? 4

Hva sier forarbeidene om innholdet i ny § 3a om ferdsel med sykkel, hest og lignende på innmark? 4

Hva menes i friluftslovens § 3a med «nevneverdig skade»? 5

Er det tillatt på gå i privat utendørs trapp? 5

Er det privat sone rundt sjøboder o.l.? 5

I utgangspunktet er det ingen privat sone rundt sjøboder og lignende innretninger. Det er nok likevel ikke tillatt å gå helt inn til en sjøbod og for eksempel sette seg helt inn til sjøboden. I konkrete tilfeller må en likevel anta at sjøboder kan ha en begrenset privat sone. Hvor stor må vurderes ut fra behov, bruksområde, risikovurderinger for allmennheten o.l. Det må her utøves et konkret skjønn i hvert enkelt tilfelle. 6

Høsting 6

Hvor kan jeg fiske i sjøen i strandsonen? 6

Har jeg rett til å sanke ved til bål? 6

Hva er den uskyldige nyttesretten? 6

Er høsting av skjell en allemannsrett? 7

§ 11 god ferdselskultur 7

Hva ligger i krav om god ferdselskultur jf. friluftslovens § 11? 7

Kan grunneier som feilaktig bortviser folk straffes? 8

Kan man bade i lakseelver? 8

Ulovlige skilt 8

Hvor går grensen mellom lovlige og ulovlige forbudsskilt i strandsonen? 8

Hvem har ansvar for å fjerne ulovlige stengsler/skilt i strandsonen? 8

Når er et stengsel ulovlig? 9

Er gamle husdyrgjerder ulovlige? 9

Kan man avtale seg bort fra en allemannsrett? 10

Organisert ferdsel 10

Hva sier friluftsloven om organisert ferdsel? 10

Hva sier friluftsloven om betaling av avgift? 10

Grunneiers samtykke

Når er grunneiers samtykke nødvendig?

Grunneiers samtykke er nødvendig i tilfeller der aktiviteter faller utenfor allemannsretten. Du er blant annet nødt til å innhente tillatelse dersom du ønsker å:

- hugge friske trær for eksempel til en gapahuk
- tilrettelegge for allemannsretten ved for eksempel å sette ut orienteringskasser, bygge og forsterke stier, bygge bruer eller klopper, sette opp skilt eller sette opp permanente innretninger som gapahuker
- arrangere idrettsstevner og liknende med mange deltakere og tilskuere. Her kreves grunneiers tillatelse blant annet ved start og mål, og ellers på steder hvor sammenstimling av folk må påregnes jf. friluftsloven § 10

Holder du deg innenfor de rettigheter og plikter som friluftsloven gir allmennheten, er det i utgangspunktet ingen grunn til å kontakte grunneier. For enkelte typer bruk kan en avklaring med grunneiere likevel være lurt for å forebygge konflikt. Dette gjelder særlig når et areal vil bli benyttet fast til organisert eller kommersiell virksomhet, for eksempel av rideskoler. I en del tilfeller er faren for slitasje stor slik at det kan være tvil om når grensen for allemannsretten er overtrådt.

Ferdselsrettspørsmål

Hva menes med «privat sone» rundt hus, hytte og gårdstun?

Alle har ferdselsrett til fots i utmark. Det gjelder også i strandsonen langs sjøen. Det er ikke ferdselsrett på innmark, med unntak av ferdsel til fots og på ski på dyrket mark som er frosset eller snødekt. Den viktigste kategorien innmark er arealer rundt hytter og hus. Kun den «private sonen» rundt hytter og hus er innmark, og ikke hele tomten.

Den «private sone» er ingen fast arealgrense selv om en ofte viser til at den for bolighus utgjør ca. 1 dekar når huset har vanlig standard og størrelse. Hytter varierer mye i størrelse: alt fra enkle hytter på 20/30 kvm, til hytter som er større enn bolighus. For en «gjennomsnittshytte» er det et utgangspunkt at den private sone er ca. 1. dekar, dvs. en avstand på mellom 10 og 20 meter fra hytteveggen hele veien rundt. Antallet meter avhenger av hyttas størrelse og beliggenhet.

Størrelsen på den "private sonen" rundt hus og hytter vil i tillegg variere med opparbeidingsgrad, lokal tradisjon, muligheten for innsyn til oppholdsrom o.l. Hvor stor den private sonen er må derfor avgjøres konkret ut fra forholdene på stedet.

Kommunen har en oppgave med å besvare spørsmål fra grunneier og interesserte friluftslivslag om hva som etter loven regnes som innmark, jf. friluftsloven § 20 pkt. a). Kommunen besvarer normalt denne type henvendelser også fra andre enn friluftslag. Dersom den ikke gjør det, er det mulig å ta kontakt med lokale/regionale friluftslivsorganisasjoner for eventuelt å få de til å fremme saken for kommunen.

Har allmennheten ferdselsrett på privat brygge?

Ferdsel og opphold på private brygger er ingen allemannsrett jf. friluftslovens § 7. Bruk av privat kai eller brygge forutsetter at du har eiers samtykke.

Du har likevel rett til å gå over brygge hvor bryggen og arealene innenfor stenger ferdsel langs strandsonen. Dette er gjerne tilfeller der det er utmark på begge sider av bryggen, men forholdene er slik at bryggen og arealene innenfor stenger for videre ferdsel. Det vil da være tillatt å ta raskeste vei over bryggen langs land for å komme til utmark på den andre siden.

Siden ferdsel på brygger ikke er en allemannsrett, kan eieren kreve betaling av allmennheten for slik bruk uten at dette krever tillatelse etter friluftslovens § 14.

Er det ferdselsrett på private veier?

Det er ferdselsrett på privat vei, men ikke når den private veien går inn i privat sone rundt hus, hytte eller gårdstun. Spørsmålet blir ofte om veien omfattes av den private sonen eller om den private sonen slutter der veien begynner. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfelle. Hvis det er satt opp et gjerde mellom veien og hage/opparbeidet område vil ofte den private sone gå til gjerdet, men ikke lenger.

Friluftsloven pålegger kommunen på forespørsel fra grunneier eller et interessert friluftslag å vurdere om en vei er innmark eller utmark jf. friluftsloven § 20 a). Bare grunneier og interesserte friluftslag er berettiget til svar, men det er naturlig at kommunen behandler henvendelser også fra andre om ikke spesielle årsaker tilsier det motsatte.

Er det en allemannsrett å kjøre motorkjøretøy på privat vei?

Ferdsel med motorkjøretøy er i utgangspunktet tillatt på privat vei i utmark. Grunneier kan likevel nekte ferdsel med motorkjøretøy og har rett til å sette opp skilt som forbyr ferdsel med bil eller annet kjøretøy på privat vei. Grunneier kan også sperre veien med bom. En mellomløsning er å tillate motorferdsel mot betaling av avgift – bomvei. Bomveier reguleres i vegloven.

Forbud mot bruk av kjøretøy medfører ikke at ferdsel til fots, sykkel, ridning og lignende ferdselsformer er forbudt. Bommer må derfor ikke sperre for denne type aktivitet. For ikke å hindre allmennhetens ferdselsrett på veien er ofte det mest praktiske å legge en sti på utsiden av bommen som ikke er kjørbar med motorkjøretøy.

Er bommen samtidig koblet sammen med et sauegjerde som hindrer sau eller andre beitedyr å komme utenfor beitearealet, må det i det minste være en port. Grunneier bør legge til rette for at også syklende og ridende kan passere på en enkel måte. Det skal mye til før grunneier kan låse porten fordi et fåtall ikke

lukker grinden etter seg. Det er bedre å informere om plikten til å lukke grinder og konsekvensen av ikke å gjøre det.

Sperrer veibommen for utøvelse av allemannsretter og dette enkelt kunne vært unngått, kan bommen etter en konkret vurdering bli å betrakte som et ulovlig stengsel jf. friluftslovens § 13. Låser som sperrer allmennhetens ferdselsrett etter friluftsloven kan etter en konkret vurdering fjernes med hjemmel i friluftslovens § 40. Kommunen har et hovedansvar for at ulovlige stengsler blir fjernet.

Hva sier forarbeidene om innholdet i ny § 3a om ferdsel til fots på sti og vei i innmark?

Forarbeidene til friluftsloven § 3a) sier følgende:

«Lovendringen innebærer i hovedsak en lovfesting av allmennhetens ferdselsrett til fots og på ski på private veier i innmark. Lovendringen stadfester tidligere praksis som følger av Klima- og miljødepartementets rundskriv T-3/07 kapittel 3.1. Rundskrivet slår fast at for ferdsel til fots eller ski på veg og sti, likestilles innmark med utmark.

Lovendringen innebærer også en presisering av at, til forskjell fra ferdsel med sykkel, ride- eller kløvhest o.l., er det ved ferdsel til fots eller på ski ikke krav om at stien skal være opparbeidet.» Ferdsel til fots eller ski på veg og sti er likevel ikke tillatt på privat vei som går over privat sone rundt hus, hytte eller gårdstun.

Hva sier forarbeidene om innholdet i ny § 3a om ferdsel med sykkel, hest og lignende på innmark?

Ferdsel med hest, sykkel, kjelke eller liknende er tillatt for veg og opparbeidet sti i innmark som fører til utmark. Denne ferdselsretten gjelder ikke ved organiserte aktiviteter som sykkelløp og rideklubbaktivitet, jf § 3a i friluftsloven.

Det fremgår av forarbeidene at unntaket blant annet er begrunnet i hensynet til slitasje og skade på underlaget. I tillegg minnes det om varsomhetsplikten i friluftsloven § 11 første ledd og grunneiers rett til å vise bort folk etter § 11 annet ledd. Departementet viser også til at ferdsel er forbudt dersom den er til utilbørlig fortrengsel eller ulempe for eier eller bruker, og at kommunen kan forby slik ferdsel etter samtykke fra eier eller bruker.

Departementet legger til grunn at den som benytter seg av denne ferdselsretten i de fleste tilfeller har til hensikt å ta seg videre i den utmarken som det føres til, og at man da i mange tilfeller er avhengig av veg eller sti i utmarken for å komme videre. Når det nå åpnes opp for at man kan ferdes med hest, sykkel, kjelke eller liknende på veg eller opparbeidet sti i innmark som fører til utmark, er dette for å tilrettelegge for de som ønsker å komme raskere eller lettere til utmarken.

Dette er ikke ment som en tilrettelegging for de som ønsker å ferdes på veg i innmark alene, eksempelvis i form av å ri eller sykle frem og tilbake eller i ring på veg eller sti i innmark. Det vises til høringsuttalelsene om mulige negative virkninger, herunder fare for kollisjon og slitasje, og det understrekes at ferdselen på slik veg eller opparbeidet sti bør gjøres så kort som mulig og hovedsakelig kun for å komme frem til utmark.

Hva menes i friluftslovens § 3a med «nevneverdig skade»?

Grunneier kan forby ferdsel på sti og vei i innmark når det foreligger «nevneverdig skade», jf. friluftsloven § 3a. Begrepet «nevneverdig skade» er ment å si noe om størrelsen på skaden og må forstås slik at mindre skader ikke kvalifiserer til ferdselsforbud.

Hva som så ligger i skadebegrepet må vurderes skjønnsmessig i hvert enkelt tilfelle. Skaden må ha et visst omfang, men hvor grensen går må avgjøres ut fra et skjønn. Kommunens vurdering som lokalt friluftslivsorgan må tillegges stor vekt.

Skadepotensialet kan variere med tid på året. Grunneiers adgang til å forby ferdsel må forstås slik at f.eks. en vei kan stenges med skilt på tider av året hvor denne brukes intensivt til landbruksvirksomhet. Det forutsettes da at det åpnes for ferdsel straks virksomheten opphører.

Grunneier kan nedlegge forbud selv om skade enda ikke har oppstått, dersom det er overveiende sannsynlig at dette vil skje om ferdselen får fortsette. Det må stilles strenge krav til sannsynligheten for at en slik skade vil oppstå. Er sannsynligheten liten må eier vente til skaden har oppstått før ferdsel nektes.

Bestemmelsen gir eier rett til selv å vurdere om forbud skal innføres, men blir forbud nedlagt i strid med friluftsloven § 3a, f.eks. fordi det ikke kan sannsynliggjøre nevneverdig skade eller tilstrekkelig dokumentere slik skade, vil skilt kunne være i strid med friluftsloven §13 og kunne fjernes med hjemmel i friluftslovens § 40.

Er det tillatt på gå i privat utendørs trapp?

Det er som utgangspunkt ikke en allemannsrett å gå i utendørs trapp selv om de ligger i utmark. Her må det en avtale på plass for at allmennheten skal få tilgang. Dette kan være annerledes hvor det for allmennheten fremstår som åpenbart at grunneier ikke har innvendinger mot at trappen benyttes. Det samme må gjelde der trappen er plassert slik i terrenget at dette fremstår som eneste reelle passeringsmulighet (jf. det som er sagt om passering over brygger).

Er det privat sone rundt sjøboder o.l.?

I utgangspunktet er det ingen privat sone rundt sjøboder og lignende innretninger. Det er nok likevel ikke tillatt å gå helt inn til en sjøbod og for eksempel sette seg helt inn til sjøboden. I konkrete tilfeller må en likevel anta at sjøboder kan ha en begrenset privat sone. Hvor stor må vurderes ut fra behov, bruksområde, risikovurderinger for allmennheten o.l. Det må her utøves et konkret skjønn i hvert enkelt tilfelle.

Høsting

Hvor kan jeg fiske i sjøen i strandsonen?

Fiske fra strandsonen vil normalt bedømmes som ferdsel dersom man ikke tar opphold over tid på et konkret sted. Langs sjøen er det ferdselsrett i utmark som i andre landskapstyper. Friluftsloven har noe strengere regler for opphold. Skal man oppholde seg på samme sted over tid, kan en ikke bevege seg eller oppholde seg like nærme hus og hytter.

Fisker du fra en strand i tettbebygd område vil en del mene at du fisker på deres innmark.

Det er mulig å forelegge dette for kommunen jf. friluftslovens § 20. Retten tilkommer i utgangspunktet bare grunneier og friluftslag. Kommunen har plikt til å behandle denne type henvendelser, men oppfordres til å behandle henvendelser også fra privatpersoner.

Har jeg rett til å sanke ved til bål?

Å sanke ved til et bål er en allemannsrett. Allemannsretten er begrenset til å sanke den veden en behøver for å lage bål mens man er på tur. Du må bare ta dødt virke og ikke ødelegge levende trær.

Selv om det å ta tørr ved i naturen til et bål ikke er lovfestet i friluftsloven er det likevel en allemannsrett. En ulovfestet allemannsrett omtales ofte som «den uskyldige nyttesretten». Den uskyldige nyttesretten kjennetegnes ved at retten er begrenset til mindre mengder uten særlig økonomisk verdi.

Du kan ikke sanke ved for å ta det med til hjemmet. Skal du rydde i skogen eller ta med for senere bruk – må du ha grunneiers samtykke.

Hva er den uskyldige nyttesretten?

Den uskyldige nyttesretten gir oss rett til å høste mindre mengder av ressurser en finner i naturen av ingen eller svært liten verdi. Den uskyldige nyttesretten har vært en del av den ulovfestede allemannsretten, men ble nedfelt i den nye straffeloven fra 2005 som trådte i kraft den 1. okt. 2015. I ny straffelov § 323 heter det:

"Tilegnelse av naturprodukter, herunder stein, kvister, vekster mv., av liten eller ingen økonomisk verdi under utøvelse av lovlig allemannsrett, [2] straffes likevel ikke."

Det vil for eksempel være tillatt å ta med seg hjem en stein en finner i naturen, noe mose til en juledekorasjon eller døde trær og røtter for å lage skulpturer av. Det må også være tillatt å plukke vanlig meitemark, fjærmark o.l. til fiskeagn.

Å sage bort eller på annen måte å fjerne rikule ansees ikke som en del av den uskyldige nyttesretten.

Er høsting av skjell en allemannsrett?

Plukking av blåskjell, kamskjell, stillehavsøsters og lignende er ikke omtalt i friluftsloven. Det er likevel sedvane for at en kan ta blåskjell, østers og lignende arter i sjø til eget bruk. Dette gjelder på deler av havbunn hvor det er privat eiendomsrett det vil si normalt så langt det er mulig å gå. Utenfor denne grensen er det en utvidet rett til å høste av havets ressurser slik at det også må være mulig å plukke for salg.

Stillehavsøsters er en svartelistet art som det er viktig å plukke mest mulig av. For denne og lignende svartelistede arter er det ingen begrensning med hensyn til høsting og salg.

Andre arter kan være sårbare eller truet og derfor fredet eller innført begrensninger i høstingen av. For eksempel er elvemuslig fredet.

§ 11 god ferdselskultur

Hva ligger i krav om god ferdselskultur jf. friluftslovens § 11?

Allemannsretten inneholder også plikter. Allemannspliktene kan sammenfattes i regelen om at vi forlater et sted slik vi selv ønsker å finne det. Pliktene er uavhengig av aktivitet. De gjelder også og kanskje særlig når en tar opphold på et sted over tid. Man skal vise hensyn både ovenfor grunneier, bruker, naturen og andre friluftslivsutøvere.

Det er vanlig å henvise til allemannspliktene også når en ønsker å se på forholdet mellom utøvere av forskjellige typer friluftslivsaktiviteter. Det er viktig at ikke friluftslivsutøvere ødelegger for hverandre. Den som sykler om vinteren må gjøre dette på en måte som ikke ekskluderer annen vinteridrett. Sykling i skiløyper må skje på en måte som ikke ødelegger løypene og skaper konflikter. Tilsvarende om en skal padle i laksevassdrag. Det må vises hensyn til fiskere slik at de forstyrres minst mulig i sitt fiske.

Personer med ansvar for andre på tur, enten dette er guider, turledere eller andre førere har et særlig ansvar for å passe på at gruppen som helhet ikke volder skade eller ulempe for grunneieren, eller andre, eller påføre miljøet skade. De har f.eks. ansvar for at gruppen ikke forlater en leirplass før stedet er ryddet og all søppel er tatt med.

Pliktene setter grensen for allemannsretten. Det er for eksempel antatt at en aktivitet som paintball er så belastende for grunneier og ekskluderende for andre brukere at aktiviteten i utgangspunktet faller utenfor allemannsretten.

Kan grunneier som feilaktig bortviser folk straffes?

Miljødirektoratet er ikke kjent med rettspraksis for at grunneier kan bli dømt for feilaktig å bortvise folk. Vår vurdering er at det skal mye til for at grunneier kan straffes for dette etter § 39 i friluftsloven.

Dersom grunneier har satt opp et skilt som har som formål å innskrenke allemannsretten eller annet ulovlig stengsel etter § 13 kan dette kraves fjernet med hjemmel i § 40 i friluftsloven.

Trusler om vold eller utøving av vold er straffbart uansett hvem som gjør dette. Ærekrenkelser kan selvfølgelig straffeforfølges på vanlig måte.

Flere spørsmål knyttet til bruken av allemannsretten kan bringes inn for kommunen med hjemmel i friluftsloven § 20.

Kan man bade i lakseelver?

Utgangspunktet er at bading er en allemannsrett både i sjøen og i ferskvann. Fiske er en grunneierrett og de badende må ta hensyn til at fiske pågår i elva. Bading må ikke foregå slik at det forstyrrer fiskere under deres praktiske fiske. Med dette menes at badende må holde seg utenfor rekkevidde av fiskerens redskap og ikke bade slik at det medfører redusert mulighet for fangst.

På elvestrekninger hvor det ikke fiskes er bading tillatt. Med uttrykket «ikke fiskes» menes både at det ikke fiskes her i løpet av fiskesesongen og de tilfeller hvor det fiskes regelmessig, men ikke på det tidspunkt hvor det faktisk bades.

Det er viktig at begge parter, både fiskere og badende viser hensyn og gjensidig respekt for hverandres friluftslivsaktiviteter.

Ulovlige skilt

Hvor går grensen mellom lovlige og ulovlige forbudsskilt i strandsonen?

Grensen mellom lovlig og ulovlig skilt er trukket i friluftsloven § 13. Et ulovlig skilt er et skilt som forbyr en allemannsrett til tross for at dette er tillatt etter friluftsloven. Skilt som har tekst som "ferdsel forbudt", "privat grunn", "ingen adgang" osv. vil gjerne være lett å konstatere som ulovlige skilt forutsatt at de er satt opp i områder der ferdsel er tillatt etter friluftsloven. Det samme er skilt som retter seg mot enkeltaktiviteter som for eksempel "bærplukking forbudt".

I andre tilfeller kan lovligheten by på større tvil. Dette gjelder særlig skilt som har opplysningsformål, men der en kan mistenke at hensikten har gått lengre enn dette. Skilt som "jakt pågår" er av denne typen. Det må være helt klart at allemannsretten har sin ferdselsrett i behold selv om denne type skilt er satt opp.

Hvem har ansvar for å fjerne ulovlige stengsler/skilt i strandsonen?

Krav om fjerning av stengsler kan rettes mot alle friluftslivsorganer jf. friluftsloven § 21. Friluftsorganer er kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet.

Det er likevel først og fremst en kommunal oppgave å fjerne ulovlige stengsler/skilt i strandsonen. Etter friluftslovens § 20 er det mulig å bringe inn for kommunen spørsmål om hvorvidt et stengsel, eller annen hindring, et skilt eller en kunngjøring er lovlig, jf. friluftsloven § 13.

Grunneier, bruker eller et interessert friluftslag har krav på svar. De som faller utenfor disse gruppene kan kontakte et friluftslag (lag med friluftsliv som formål) slik at de kan henvende seg til kommunen med oppfordring om uttalelse. Vi anbefaler at kommunen svarer også på henvendelser fra privatpersoner. Dersom kommunen i en slik uttalelse mener at et skilt er ulovlig, har de en sterk oppfordring til å sørge for at disse fjernes.

Når er et stengsel ulovlig?

Stengsler er ulovlige dersom stengslets primære formål er å hindre folk i å bruke allemannsretten. Det skal likevel relativt lite til før et stengsel er lovlig dersom grunneier kan vise til at stengslet er nødvendig av næringsmessige hensyn. Dersom gjerder er nødvendig for husdyrnæring vil de ikke være ulovlige stengsler selv om de medfører ulempe for allmennheten. Beitegjerder i utmark er eksempler på det. Det avgjørende her er en vurdering av faktisk funksjon.

Dersom en hytteeier kjøper en sau og gjerder inn tomten «av hensyn til dyreholdet» vil gjerdet være ulovlig om det hindrer allmennhetens ferdsel. Det samme gjelder dersom en mye brukt sti lages om til kjøkkenhage. Hensikten er ofte i disse tilfellene åpenbar, nemlig å holde allmennheten bort fra området.

Stengsler i strandsonen rundt eller ved hus og hytter vil regelmessig ha til hensikt å hindre ferdsel på eiendommen og derfor ofte være ulovlige om de står i utmark. Det samme gjelder tilfeller der hensikten har vært å «pynte opp» området, men pyntegjenstandene samtidig har en privatiserende og ekskluderende effekt på allmennheten.

Er gamle husdyrgjerder ulovlige?

Gamle beitegjerder i skogen og på fjellet vil ofte være enkle å forsere, og gamle gjerder har gjerne ikke den samme avvisende effekten som nyere gjerder. Gamle gjerder vitner om gammel utmarksbruk, og kan betraktes som kulturminner. Slike gjerder vil normalt ikke hindre allmennhetens ferdsel i nevneverdig grad og vil vanligvis ikke bli å betrakte som ulovlige stengsler. De kan likevel være det etter en konkret vurdering, jf friluftsloven § 13.

Et krav om fjerning av gamle beitegjerder vil være berettiget f.eks. dersom gjerdet i dag tjener som et stengsel i strandsonen. En hytteeier kan ikke dekke seg bak at et beitegjerde i utmark i strandsonen er lovlig fordi det var lovlig når det ble satt opp.

Piggtrådgjerde kan fjernes med hjemmel i dyrevelferdsloven. Her er et eksempel ved lokal forskrift for Søgne kommune.

Kan man avtale seg bort fra en allemannsrett?

Det normale er at private avtaler blir brukt til å utvide allemannsretten. Siden allemannsretten må ansees som en grunnleggende rettighet for alle mennesker i Norge, taler mye for at en kan avtale seg bort fra denne. I friluftslovens § 19 heter det at andre lover, forskrifter (herunder vedtak i medhold av lov/forskrift) ved motstrid kan sette friluftslovens bestemmelser til side. Det forhold at privatrettslige avtaler ikke nevnes i friluftslovens § 19 taler for en slik konklusjon.

Organisert ferdsel

Hva sier friluftsloven om organisert ferdsel?

Allemannsretten gir rett til både organisert og kommersiell bruk av privat grunn. Dette forutsetter at hver enkelt deltaker og gruppen som helhet holder seg innenfor de rettigheter og plikter friluftsloven og allemannsretten fastsetter.

Sentralt står de pliktene som følger av friluftslovens § 11 om god ferdselskultur. Det er viktig å understreke at en representant for en kommersielle aktør f.eks. guide, instruktør eller fører, har et særlig ansvar for å se til at pliktene overholdes og at grunneier, naturen og andre friluftslivsutøvere ikke utsettes for skade eller ulempe. En viktig oppgave vil være å hele tiden forsikre seg om at natur, stier og veier ikke utsettes for mer slitasje enn det som er akseptabelt.

Hva sier friluftsloven om betaling av avgift?

Allemannsretten er et gratis gode. Friluftslovens § 14 gir imidlertid mulighet til å ta en rimelig avgift for enkle, lite kostnadskrevende og nødvendige tilretteleggingstiltak. Bestemmelsen har som formål å gi et økonomisk grunnlag til å foreta tilretteleggingstiltak for å holde en nødvendig standard på mye brukte friluftslivsområder. Bestemmelsen er spesielt tenkt benyttet til opprettelse og vedlikehold av tiltak og ordninger som sikrer forsvarlig sanitære forhold. Dette kan være oppsetting av toaletter, montering av søppelbøtter og tiltak for å tømme og vedlikeholde denne type tiltak.

Bestemmelsen er i noen grad også brukt til innkjøp og vedlikehold av bord og benker, bålplasser og enkle klopper og broer og opparbeiding av parkeringsplasser. På campingplasser hvor badestrand ligger i utmark og derfor er tilgjengelig også for allmennheten er det åpnet for å kunne ta en rimelig avgift for tiltak som utendørsdusj o.l.

Det er kommunen som har myndighet til å gi slik tillatelse. Det kreves at avgiften skal være lav og at den må stå i forhold til de tiltak som er iverksatt. Avgiften skal dekke kostnader og vedlikehold av tilretteleggingstiltaket. Skilt om betalingsordning må stå i tilknytning til betalingsstedet. Dersom skiltet på en misvisende måte beskriver hvilket område som det krevet betaling for tilgang til, vil skiltet kunne fjernes med hjemmel i friluftslovens § 13 jf. § 40.